

Կ Ո Ն Վ Ե Ն Ց Ի Ա

ԽՈՇՏԱՆԳՈՒՄՆԵՐԻ ԵՎ ԴԱԺԱՆ, ԱՆՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ԿԱՍ ԱՐԺԱՆԱՊԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ ՆՎԱՍՏԱՑՆՈՂ ՎԵՐԱԲԵՐՄՈՒՆՔԻ ՈՒ ՊԱՏԺԻ ԱՅԼ ՁԵՎԵՐԻ ԴԵՄ (ՏԱՆՁԱՆՔՆԵՐԻ ԵՎ ԱՅԼ ԴԱԺԱՆ, ԱՆՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ԿԱՍ ԱՐԺԱՆԱՊԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ ՆՎԱՍՏԱՑՆՈՂ ՎԵՐԱԲԵՐՄՈՒՆՔԻ ԵՎ ՊԱՏԺԻ ՏԵՍԱԿՆԵՐԻ ԴԵՄ)

ԸՆԴՈՒՆՎԵԼ Է ՄԱԿ-Ի ԳԼԽԱՎՈՐ ԱՍԱՄԲԼԵԱՅԻ 1984 ԹՎԱԿԱՆԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 10-Ի 39/46 ԲԱՆԱԶՆՈՎ և ԲԱՅ Է ՍՏՈՐԱԳՐԵԼՈՒ, ՎԱՎԵՐԱՑՆԵԼՈՒ և ՄԻԱՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ուժի ՄԵՋ Է ՄՏԵԼ 1987 ԹՎԱԿԱՆԻ ՀՈՒՆԻՍԻ 26-ԻՆ՝ 27 (1) ՀՈԴՎԱԾԻ ՀԱՄԱԶԱՅՆ

Գլխավոր ասամբլեան՝

վկայակոչելով Խոշտանգումներից և դաժան, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքից ու պատժի այլ ձևերից բոլոր անձանց պաշտպանության մասին հռչակագիրը, որը Գլխավոր ասամբլեան ընդունելու է 1975 թվականի դեկտեմբերի 9-ի իր 3452 (XXX) բանաձևով,

վկայակոչելով նաև 1977 թվականի դեկտեմբերի 8-ի իր 32/62 բանաձևը, որով նա Մարդու իրավունքների հանձնաժողովին առաջարկել էր խոշտանգումների և դաժան, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող ու պատժի այլ ձևերի դեմ կոնվենցիայի նախագիծ կազմել Հռչակագրում մարմնավորված սկզբունքների լույսի ներքո,

այնուհետև վկայակոչելով այն, որ 1983 թվականի դեկտեմբերի 16-ի իր 38/119 բանաձևում Մարդու իրավունքների հանձնաժողովին խնդրել էր իր քառասուներորդ նստաշրջանում շտապ կարգով ավարտել նման կոնվենցիայի նախագծի մշակումը՝ նախագիծը, ներառյալ ապագա կոնվենցիայի արդյունավետ կատարման մասին կանոնադրությունը ներկայացնելու համար Գլխավոր ասամբլեային, նրա երեսունիններորդ նստաշրջանում,

գոհունակությամբ նշելով Մարդու իրավունքների հանձնաժողովի 1984 թվականի մարտի 6-ի 1984/21 բանաձևը, որով Հանձնաժողովը որոշել էր Գլխավոր ասամբլեայի քննարկմանն ուղարկել խոշտանգումների և դաժան, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի ու պատժի այլ ձևերի դեմ կոնվենցիայի նախագծի տեքստը, որը պարունակում է Աշխատանքային խմբի զեկուցագրի հավելվածը (57),

ձգտելով հասնել խոշտանգումների և դաժան, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի ու պատժի այլ ձևերի գոյություն ունեցող արգելքի (միջազգային և ազգային իրավունքի համաձայն) ավելի արդյունավետ իրականացման.

1. իր երախտագիտությունն է հայտնում Մարդու իրավունքների հանձնաժողովին խոշտանգումների և դաժան, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի ու պատժի այլ ձևերի դեմ կոնվենցիայի նախագծի նախապատրաստման աշխատանքի համար,

2. ընդունում է և ստորագրման, վավերացման ու միանալու համար բացում Խոշտանգումների և դաժան, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի ու պատժի այլ ձևերի դեմ կոնվենցիան, որ բովանդակում է սույն բանաձևի հավելվածը.

3. բոլոր կառավարություններին կոչ է անում առաջնահերթ կարգով քննարկել Կոնվենցիան ստորագրելու և վավերացնելու հարցը:

93-րդ լիազումար նիստ,
10 դեկտեմբերի 1984 թվական

Հավելված

Կոնվենցիա խոշտանգումների և դաժան, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի ու պատժի այլ ձևերի դեմ

Սույն Կոնվենցիայի մասնակից պետությունները,

հաշվի առնելով, որ Միավորված ազգերի կազմակերպության Կանոնադրությամբ հռչակված սկզբունքների համաձայն՝ մարդկության ընտանիքի բոլոր անդամների հավասար և անկապտելի

իրավունքների ճանաչումն ազատության, արդարության և համընդհանուր խաղաղության հիմքն է, ընդունելով, որ այդ իրավունքները բխում են մարդկային անհատականությանը բնորոշ արժանապատվությունից, հաշվի առնելով Կանոնադրությանը, մասնավորապես նրա 55-րդ հոդվածի համաձայն, պետությունների պարտավորվածությունը՝ աջակցել մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների համընդհանուր հարգմանն ու պաշտպանությանը,

հաշվի առնելով Մարդու իրավունքների համընդհանուր հռչակագրի (58) 5-րդ և Քաղաքացիական և քաղաքական իրավունքների մասին միջազգային դաշնագրի (59) 7-րդ հոդվածները, որոնք երկուսն էլ նախատեսում են, որ ոչ ոք չպետք է ենթարկվի խոշտանգումների և դաժան, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի ու պատժի այլ ձևերի,

հաշվի առնելով նաև 1975 թ. դեկտեմբերի 9-ի Գլխավոր ասամբլեայի կողմից ընդունված Խոշտանգումներից և դաժան, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքից ու պատժի այլ ձևերից բոլոր անձանց պաշտպանելու մասին հռչակագիրը (60),

կամենալով բարձրացնել խոշտանգումների և դաժան, անմարդկային կամ արժանապատվությունը ստորացնող վերաբերմունքի ու պատժի այլ ձևերի դեմ պայքարի արդյունավետությունն ամբողջ աշխարհում, համաձայնության եկան ներքոհիշյալի մասին.

Մ ա ս Ի.

ՀՈՂՎԱԾ 1

1. Համաձայն սույն Կոնվենցիայի նպատակների, «խոշտանգում» սահմանումը նշանակում է ցանկացած գործողություն, որի միջոցով պետական պաշտոնյա անձը կամ պաշտոնապես հանդես եկող այլ մարդ, կամ նրանց հրահրմամբ և գիտությամբ կամ լռելյայն համաձայնությամբ, որևէ անձի մտածված կերպով հասցնում է ուժեղ ցավ կամ տառապանք՝ մարմնական կամ մտավոր, նրանից կամ երրորդ անձից տեղեկություններ կամ խոստովանություն կորզելու, իր կամ երրորդ անձի կատարած հանցանքի կամ այն գործած լինելու մեջ կասկածելու համար, ինչպես նաև նրան կամ երրորդ անձին վախեցնելու կամ հարկադրելու նպատակով, կամ ցանկացած բնույթի խտրականության վրա հիմնված ամեն մի այլ պատճառով: Այս բնորոշման մեջ չեն մտնում այն ցավն ու տառապանքը, որոնք ծագում են սոսկ օրինական սանկցիաների պատճառով, անբաժանելի են այդ սանկցիաներից կամ ծագել են դրանցից՝ պատահականորեն:

2. Այս հոդվածը չի վնասում միջազգային որևէ պայմանագրի կամ որևէ ազգային օրենսդրության, որոնք բովանդակում են կամ կարող են բովանդակել դրույթներ առավել ընդարձակ կիրառման մասին:

ՀՈՂՎԱԾ 2

1. Յուրաքանչյուր մասնակից պետություն ձեռնարկում է արդյունավետ օրենսդրական, վարչական, դատական կամ այլ միջոցներ՝ իր իրավասությանը ենթակա ցանկացած տարածքում խոշտանգումների դեպքերը կանխելու համար:

2. Ոչ մի բացառիկ իրադրություն, ինչպիսին էլ այն լինի՝ պատերազմի առկայություն կամ պատերազմի վտանգ, ներքին քաղաքական անկայունություն կամ ցանկացած այլ արտակարգ իրավիճակ, չի կարող հանդիսանալ խոշտանգումների արդարացում:

3. Վերադաս պետի կամ պետական իշխանության հրամանը չի կարող համարվել խոշտանգումների արդարացում:

ՀՈՂՎԱԾ 3

1. Ոչ մի մասնակից պետություն չպետք է որևէ անձի արտաքսի, վերադարձնի (refouler) կամ հանձնի մեկ այլ պետության, եթե կան լուրջ հիմքեր ենթադրելու, որ այնտեղ նրան կարող են սպառնալ բանտային խոշտանգումները:

2. Նման հիմքերի առկայությունը որոշելու համար իրավասու իշխանությունները նկատի են առնում գործին առնչվող բոլոր հանգամանքները, համապատասխան դեպքերում՝ նաև տվյալ պետության մեջ մարդու իրավունքների կոպիտ, աղաղակող և զանգվածային խախտումների պրակտիկան:

ՀՈՂՎԱԾ 4

1. Յուրաքանչյուր մասնակից պետությունն ապահովում է, որպեսզի խոշտանգումների բոլոր դեպքերը դիտվեն իբրև հանցագործություններ՝ իր քրեական օրենսդրության համաձայն: Նույնը վերաբերում է խոշտանգման ենթարկելու փորձին, ինչպես նաև խոշտանգմանը գործակցություն կամ մասնակցություն ունեցած ցանկացած անձի գործողություններին:

2. Յուրաքանչյուր մասնակից պետությունն սահմանում է համապատասխան պատիժներ այդօրինակ հանցանքների համար՝ հաշվի առնելով դրանց բնույթի ծանրությունը:

ՀՈՂՎԱԾ 5

1. Յուրաքանչյուր մասնակից պետությունն ձեռնարկում է այնպիսի միջոցներ, որոնք կարող են անհրաժեշտ լինել հաստատելու համար նրա իրավասությունը 4-րդ հոդվածում մատնանշված հանցագործությունների նկատմամբ՝ հետևյալ դեպքերում.

ա) երբ հանցագործությունները կատարվել են նրա իրավասությանը ենթակա ցանկացած տարածքում կամ տվյալ պետությունում գրանցված ծովային կամ օդային նավի վրա,

բ) երբ ենթադրյալ հանցագործը տվյալ պետության քաղաքացին է,

գ) երբ գոհը տվյալ պետության քաղաքացին է, և եթե տվյալ պետությունը նպատակահարմար է գտնում տարածել իր իրավասությունը նրա վրա:

2. Յուրաքանչյուր մասնակից պետությունն սահմանում է այնպիսի միջոցներ, որոնք անհրաժեշտ կլինեն հաստատելու համար իր իրավասությունն այնպիսի հանցագործությունների դեպքում, երբ ենթադրյալ հանցագործը գտնվում է իր իրավասությանը ենթակա ցանկացած տարածքում, և պետությունը 8-րդ հոդվածի համաձայն, նրան չի վերադարձնում սույն հոդվածի 1-ին կետում նշված պետություններից որևէ մեկին:

3. Սույն կոնվենցիան չի բացառում ներքին օրենսդրությանը համապատասխանող ցանկացած քրեական իրավասության իրականացումը:

ՀՈՂՎԱԾ 6

1. Ցանկացած մասնակից պետություն, որի տարածքում գտնվում է 4-րդ հոդվածում մատնանշված հանցագործություններից որևէ մեկի կատարման մեջ կասկածվող անձը, իր տրամադրության տակ եղած լրատվությունը քննարկելուց հետո, համոզվելով, որ հանգամանքներն այդ են պահանջում, կալանավորում է նրան կամ ձեռնարկում է նրա ներկայությունն ապահովող իրավական այլ միջոցներ: Կալանելը կամ նմանօրինակ միջոցառումները իրականացվում են տվյալ պետության օրենսդրության համապատասխան, սակայն կարող են տևել միայն այնքան ժամանակ, որն անհրաժեշտ է քրեական-դատավարական կամ հանձնման գործողություններ ձեռնարկելու համար:

2. Այդ պետությունն անհապաղ կատարում է փաստերի նախնական հետաքննություն:

3. Սույն հոդվածի 1-ին կետի հիման վրա կալանված ցանկացած անձի ցույց է տրվում աջակցություն՝ անհապաղ կապ հաստատել այն պետության մտտակա համապատասխան ներկայացուցչի հետ, որի քաղաքացին է համարվում ինքը, կամ, եթե նա քաղաքացիություն չունեցող անձ է՝ այն պետության ներկայացուցչի հետ, որտեղ նա սովորաբար բնակվում է:

4. Երբ պետությունը, սույն հոդվածի համապատասխան, կալանում է որևէ անձի, ապա անհապաղ տեղեկացնում է 5-րդ հոդվածի 1-ին կետում նշված պետություններին այդ անձի կալանման և այն հանգամանքների մասին, որոնք հիմք են ծառայել նրան ձերբակալելու համար: Սույն հոդվածի 2-րդ կետով նախատեսված՝ նախնական հետաքննություն անցկացնող պետությունն իր ստացած տվյալների մասին շտապ հայտնում է վերոհիշյալ պետություններին և մատնանշում՝ մտադիր է արդյոք իրականացնել իր իրավասությունը, թե ոչ:

ՀՈՂՎԱԾ 7

1. Մասնակից պետությունը, որի իրավասությանը ենթակա տարածքում բացահայտվել է 4-րդ

հողվածում նշված հանցագործություններից որևէ մեկի կատարման մեջ կասկածվող անձը, 5-րդ հողվածում նախատեսված՝ հանցագործին չվերադարձնելու դեպքերում, տվյալ գործը դատական հետապնդման համար հանձնում է իր իրավասու մարմիններին:

2. Այս մարմինները որոշում են կայացնում այն նույն կարգով, ինչպես լուրջ բնույթի ցանկացած սովորական հանցագործության դեպքում՝ այդ պետության օրենսդրության համաձայն: 5-րդ հողվածի 2-րդ կետում թվարկված դեպքերում դատական հետապնդման համար անհրաժեշտ ապացույցներին ներկայացվող պահանջները և դատապարտումը երբեք չպետք է լինեն պակաս խիստ, քան նրանք, որոնք կիրառվում են 5-րդ հողվածի 1-ին կետում նշված դեպքերում:

3. Ցանկացած անձի համար, որի նկատմամբ քննություն է կատարվում՝ կապված 4-րդ հողվածում մատնանշված հանցագործություններից որևէ մեկի հետ, երաշխավորվում է արդարացի վերաբերմունք՝ հետաքննության բոլոր աստիճաններում:

ՀՈՂՎԱԾ 8

1. 4-րդ հողվածում մատնանշված հանցագործությունները, իբրև հանձնմանը հանգեցնող հանցագործություններ, ենթակա են մտցվելու հանձնման մասին մասնակից պետությունների միջև գոյություն ունեցող ցանկացած պայմանագրի մեջ: Մասնակից պետությունները պարտավորվում են նման հանցագործությունները, իբրև հանձնմանը հանգեցնող հանցագործություններ, ներառնել հանձնման մասին իրենց միջև կնքված ցանկացած պայմանագրում:

2. Եթե հանձնումը պայմանագրի առկայությամբ պայմանավորվող մասնակից պետությունը մեկ այլ մասնակից պետությունից, որի հետ ինքը չունի պայմանագիր, խնդրագիր է ստանում հանձնման մասին, նա կարող է սույն Կոնվենցիան դիտել իբրև այդպիսի հանցագործությունների դեպքում հանձնման իրավական հիմք: Հանձնումն իրականացվում է այն պետության օրենսդրությամբ նախատեսված այլ պայմանների համապատասխան, որին ուղղված է հանձնման խնդրագիրը:

3. Մասնակից պետությունները, որոնք չեն պայմանավորում հանձնումը պայմանագրի առկայությամբ, իրենց միջև եղած հարաբերություններում նման հանցագործությունները դիտում են իբրև հանձնմանը հանգեցնող հանցագործություններ այն պետության օրենսդրությամբ նախատեսված պայմանների համաձայն, որին ուղղված է հանձնման խնդրագիրը:

4. Այդպիսի հանցագործությունները մասնակից պետությունների միջև հանձնման նպատակով քննարկվում են այնպես, ինչպես եթե դրանք կատարված լինեին ոչ միայն իրենց կատարման վայրում, այլ նաև այն պետությունների տարածքներում, որոնք պետք է հաստատեն իրենց իրավասությունը 5-րդ հողվածի 1-ին կետին համապատասխան:

ՀՈՂՎԱԾ 9

1. Մասնակից պետություններն ավելի լայն աջակցություն են ցույց տալիս միմյանց 4-րդ հողվածում թվարկված հանցագործություններից որևէ մեկի վերաբերյալ ձեռնարկվող քրեական-դատավարական գործերի առնչությամբ, ներառյալ դատական հետաքննության համար անհրաժեշտ բոլոր ապացույցների հատկացումը, որոնք կան իրենց տրամադրության տակ:

2. Մասնակից պետությունները կատարում են իրենց պարտավորությունները սույն հողվածի 1-ին կետի համաձայն, հիմնվելով փոխադարձ իրավական օգնության մասին ցանկացած պայմանագրի վրա, որ կարող է կնքվել նրանց միջև:

ՀՈՂՎԱԾ 10

1. Յուրաքանչյուր մասնակից պետություն ապահովում է, որպեսզի խոշտանգումների արգելքին վերաբերող ուսումնական նյութերն ու տեղեկատվությունն ամբողջովին մտցվեն իրավապահ մարմինների, քաղաքացիական, ռազմական, բժշկական անձնակազմի, պետական պաշտոնատար անձանց և այլոց նախապատրաստական ծրագրերում, ովքեր կարող են կապ ունենալ ձեռքակալության, կալանքի կամ բանտարկության ցանկացած ձևին ենթարկված մարդկանց կալանելու, հարցաքննելու կամ նրանց հետ վերաբերվելու հետ:

2. Յուրաքանչյուր մասնակից պետություն խոշտանգումների արգելքը մտցնում է ցանկացած այդպիսի

անձի պարտականություններին ու գործառնություններին վերաբերող կանոնների կամ հրահանգների մեջ:

ՀՈՂՎԱԾ 11

Յուրաքանչյուր մասնակից պետություն իր իրավասությանը ենթակա ցանկացած տարածքում խոշտանգումների որևէ դեպք թույլ չտալու համար պարբերաբար քննարկում է հարցաքննության անհշվող կանոնները, հրահանգները, մեթոդներն ու պրակտիկան, ինչպես նաև ձերբակալության պայմաններն ու այն անձանց հանդեպ վերաբերմունքը, ովքեր ենթարկվել են ցանկացած ձևի ձերբակալության, կալանքի կամ բանտարկության:

ՀՈՂՎԱԾ 12

Յուրաքանչյուր մասնակից պետություն ապահովում է, որպեսզի իր իրավասու մարմիններն անհապաղ և անաչառ հետաքննություն անցկացնեն, երբ առկա է բավարար հիմք ենթադրելու, թե խոշտանգում է կիրառվել իր իրավասությանը ենթակա ցանկացած տարածքում:

ՀՈՂՎԱԾ 13

Յուրաքանչյուր մասնակից պետություն ապահովում է, որպեսզի ամեն մի անձ, ով պնդում է, թե ինքը ենթարկվել է խոշտանգումների, այդ պետության իրավասությանը ենթակա ցանկացած տարածքում ունենա տվյալ պետության իրավասու իշխանություններին բողոք ներկայացնելու և նրանց կողմից նմանօրինակ բողոքը անհապաղ և անաչառ կերպով հետաքննելու իրավունք: Ձեռնարկվում են միջոցներ, ապահովելու համար հայցվորի և վկաների պաշտպանությունը նրանց բողոքի կամ վկայական ցուցմունքի հետ կապված վատ վերաբերմունքի կամ ահաբեկման ամեն մի ձևից:

ՀՈՂՎԱԾ 14

1. Յուրաքանչյուր մասնակից պետություն իր իրավական համակարգում ապահովում է, որպեսզի խոշտանգումների գոհը ստանա փոխհատուցում և ունենա իրավական սանկցիաներով ամրապնդված արդարացի և համարժեք փոխհատուցման իրավունք, ներառյալ առավել լիակատար արդարացման միջոցներ: Խոշտանգումների պատճառով գոհի մահվան դեպքում արդարացման փոխհատուցման իրավունքը տրվում է նրա խնամքի տակ գտնվողներին:

2. Սույն հոդվածում ոչինչ չի շոշափում գոհի կամ այլոց իրավունքները ազգային օրենսդրության համաձայն գոյություն ունեցող փոխհատուցման հարցում:

ՀՈՂՎԱԾ 15

Յուրաքանչյուր մասնակից պետություն ապահովում է, որպեսզի որևէ դատական հարցաքննության ընթացքում իբրև ապացույց չօգտագործվի որևէ հայտարարություն, որը, ինչպես պարզվել է, արվել է խոշտանգման ազդեցության տակ, բացի այն դեպքերից, երբ դա խոշտանգելու մեջ մեղադրվող անձի դեմ այդ հայտարարությունն արվելու ապացույց է հանդիսանում:

ՀՈՂՎԱԾ 16

1. Յուրաքանչյուր մասնակից պետություն իր իրավասությանը ենթակա ցանկացած տարածքում պարտավորվում է կանխել դաժան, անմարդկային և արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի ու պատժի մյուս ձևերը, որոնք չեն մտնում 1-ին հոդվածում ներկայացվող խոշտանգում սահմանման մեջ, երբ այդպիսի գործողությունները կատարվում են պետական պաշտոնատար անձի կամ պաշտոնապես հանդես եկող մեկ այլ անձի կողմից կամ նրանց հրահրմամբ, գիտությամբ և լուր համաձայնությամբ: Մասնավորապես, 10, 11, 12 և 13-րդ հոդվածներում նշված պարտավորությունները կիրառվում են խոշտանգման մասին հիշատակությունը դաժան, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի ու պատժի այլ ձևերի մասին հիշատակության

փոխարինմամբ:

2. Սույն Կոնվենցիայի դրույթները չեն վնասում ցանկացած այլ միջազգային փաստաթղթի կամ ազգային օրենսդրության դրույթներին, որոնք արգելում են դաժան, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքն ու պատիժը, կամ վերաբերում են հանձնմանը կամ արտաքսմանը:

Մ ա ս II.

ՀՈՂՎԱԾ 17

1. Ստեղծվում է Կոմիտե ընդդեմ խոշտանգումների (այսուհետև՝ Կոմիտե), որն իրականացնում է ստորև նախատեսվող գործառնությունները: Կոմիտեն կազմվում է տասը փորձագետներից, որոնք ունեն բարոյական բարձր հատկանիշներ, հայտնի են մարդու իրավունքների բնագավառում իրազեկությամբ և հանդես են գալիս անհատական կարգով: Փորձագետներն ընտրվում են մասնակից պետությունների կողմից, ընդ որում՝ նկատի է առնվում աշխարհագրական արդարացի բաշխումը և իրավաբանական փորձ ունեցող մի քանի անձանց մասնակցության նպատակահարմարությունը:

2. Կոմիտեի անդամներն ընտրվում են գաղտնի քվեարկությամբ, մասնակից պետությունների առաջադրած անձանց ցուցակից: Յուրաքանչյուր մասնակից պետություն իր քաղաքացիների թվից կարող է առաջադրել մեկ թեկնածու: Մասնակից պետությունները հաշվի են առնում այն անձանց առաջադրման նպատակահարմարությունը, ովքեր անդամակցում են Քաղաքացիական և քաղաքական իրավունքների մասին միջազգային դաշնագրի համաձայն ստեղծված Մարդու իրավունքների կոմիտեին և ովքեր ցանկություն են հայտնում աշխատել Կոմիտեում:

3. Կոմիտեի անդամների ընտրություններն անցկացվում են մասնակից պետությունների խորհրդակցություններում, որոնք հրավիրում է Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարը՝ երկու տարին մեկ անգամ: Այդ խորհրդակցություններում, որտեղ քվորում է կազմում մասնակից պետությունների երկու երրորդը, Կոմիտեում ընտրված անդամներ են համարվում Կոնվենցիայի՝ ներկա գտնվող և քվեարկությանը մասնակցող մասնակից պետությունների ներկայացուցիչների ամենաշատ ձայները և ձայների բացարձակ մեծամասնությունը ստացած թեկնածուները:

4. Նախնական ընտրություններն անց են կացվում ոչ ուշ, քան սույն Կոնվենցիան ուժի մեջ մտնելու ամսաթվից վեց ամիս հետո: Հերթական ընտրությունների ամսաթվից գոնե չորս ամիս առաջ Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարը մասնակից պետություններին է ուղարկում նամակ՝ առաջարկելով նրանց երեք ամսվա ընթացքում ներկայացնել թեկնածուներին: Այս կերպ առաջ քաշված անձանց անունները Գլխավոր քարտուղարը ցուցակագրում է այբբենական կարգով, նշելով այն մասնակից պետություններին, որոնք առաջադրել են նրանց, և այդ ցուցակը ներկայացնում է մասնակից պետություններին:

5. Կոմիտեի անդամներն ընտրվում են չորս տարի ժամկետով: Նրանք ունեն կրկնակի առաջադրման դեպքում վերընտրվելու իրավունք: Սակայն առաջին ընտրություններում ընտրված հինգ անդամի լիազորությունների ժամկետը լրանում է երկրորդ տարվա վերջին: Առաջին ընտրություններից անմիջապես հետո այդ հինգ անդամների անունները որոշվում են վիճակահանությամբ, խորհրդակցության նախագահի կողմից, ում մասին խոսվում է սույն հոդվածի 3-րդ կետում:

6. Կոմիտեի անդամի մահվան կամ պաշտոնաթողության դեպքում կամ այլ պատճառներով Կոմիտեում գործելու անհնարինության դեպքում նրա թեկնածությունը տված մասնակից պետությունը, մասնակից պետությունների մեծամասնության հավանությամբ, իր քաղաքացիների թվից նշանակում է ուրիշ փորձագետ՝ մնացած ժամկետի համար: Թեկնածությունը համարվում է հավանության արժանացած, եթե մասնակից պետությունների կեսը կամ մեծ մասը ենթադրյալ նշանակման մասին Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարից ստացած տեղեկատվությունից հետո վեց շաբաթվա ընթացքում բացասական պատասխան չի տալիս:

7. Մասնակից պետություններն իրենց վրա են վերցնում Կոմիտեի անդամների ծախսերը՝ Կոմիտեում հանձնարարություններ կատարելու ժամանակահատվածում:

ՀՈՂՎԱԾ 18

1. Կոմիտեն ընտրում է պաշտոնատար անձինք՝ երկու տարի ժամկետով: Նրանք կարող են վերընտրվել:

2. Կոմիտեն սահմանում է ընթացակարգի իր սեփական կանոնները, բայց այդ կանոններում, մասնավորապես, պետք է նախատեսվի հետևյալը.

ա) քվորումը կազմվում է վեց անդամից,

բ) Կոմիտեի որոշումներն ընդունվում են ներկա գտնվող անդամների ձայների մեծամասնությամբ:

3. Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարն ապահովում է անհրաժեշտ անձնակազմ և պայմաններ՝ Կոմիտեի գործառնությունը սույն Կոնվենցիայի համապատասխան արդյունավետորեն իրականացնելու համար:

4. Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարը գումարում է Կոմիտեի առաջին խորհրդակցությունը: Իր առաջին խորհրդակցությունից հետո Կոմիտեն հավաքվում է իր ընթացակարգով նախատեսված հաճախականությամբ:

5. Մասնակից պետություններն իրենց վրա են վերցնում մասնակից պետությունների ու Կոմիտեի խորհրդակցությունների հետ կապված ծախսերը, ներառյալ Միավորված ազգերի կազմակերպության ծախսերի փոխհատուցումը, ինչպես օրինակ՝ սույն հոդվածի 3-րդ կետի համապատասխան Միավորված ազգերի կազմակերպության կողմից ապահովվող անձնակազմի ու պայմանների վճարումը:

ՀՈՂՎԱԾ 19

1. Մասնակից պետությունները՝ համապատասխան մասնակից պետության համար սույն Կոնվենցիան ուժի մեջ մտնելու օրվանից անցած մեկ տարվա ընթացքում, Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարի միջոցով Կոմիտե են ներկայացնում զեկույցներ սույն Կոնվենցիայի համաձայն իրենց պարտավորությունների կատարման բնագավառում ձեռնարկած միջոցառումների մասին: Հետագայում մասնակից պետությունները բոլոր նոր միջոցառումների մասին չորս տարին մեկ անգամ ներկայացնում են լրացուցիչ զեկույցներ, ինչպես նաև այլ զեկույցներ, որոնք կարող է պահանջել Կոմիտեն:

2. Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարն այդ զեկույցներն ուղարկում է բոլոր մասնակից պետություններին:

3. Կոմիտեն քննարկում է յուրաքանչյուր զեկույց և կարող է ուղարկել դրանք համապատասխան մասնակից պետությանը, զեկույցի վերաբերյալ անելով ընդհանուր բնույթի այնպիսի դիտողություններ, որոնք ինքը նպատակահարմար կգտնի: Տվյալ մասնակից պետությունը ի պատասխան կարող է Կոմիտեին ներկայացնել ցանկացած դիտողություն, որն ինքը տեղին կհամարի:

4. Կոմիտեն իր տարեկան զեկույցման մեջ, որը նախապատրաստվում է 24-րդ հոդվածի համաձայն, ըստ իր հայեցողության, կարող է ընդգրկել սույն հոդվածի 3-րդ կետին համապատասխան կատարած ամեն մի դիտողություն, վերջինիս վերաբերյալ տվյալ մասնակից պետությունից ստացած դիտողությունների հետ մեկտեղ: Համապատասխան մասնակից պետության խնդրանքով Կոմիտեն կարող է ընդգրկել նաև սույն հոդվածի 1-ին կետով ներկայացվող զեկույցի օրինակը:

ՀՈՂՎԱԾ 20

1. Եթե Կոմիտեն մասնակից պետություններից որևէ մեկի տարածքում խոշտանգումների պարբերաբար կիրառման մասին լիովին հիմնավորված տվյալներ պարունակող, իր կարծիքով, հավաստի տեղեկություններ է ստանում, նա այդ մասնակից պետությանն առաջարկում է համագործակցել այդ տեղեկատվության քննարկման հարցում և այդ նպատակով ներկայացնել իր դիտողությունները տվյալ լրատվության վերաբերյալ:

2. Հաշվի առնելով բոլոր դիտողությունները, որոնք կարող է ներկայացնել համապատասխան մասնակից պետությունը, ինչպես նաև գործին առնչվող և իր տրամադրության տակ եղած տեղեկատվությունը, Կոմիտեն կարող է նպատակահարմար գտնել իր անդամներից մեկին կամ մի քանիսին նշանակել՝ խորհրդապահական քննություն անցկացնելու և անհապաղ Կոմիտեին համապատասխան զեկույցագիր ներկայացնելու համար:

3. Եթե սույն հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն անցկացվում է քննություն, Կոմիտեն ձգտում է

համագործակցել համապատասխան մասնակից պետության հետ: Նման հետաքննությունը, տվյալ մասնակից պետության համաձայնությամբ, կարող է ներառել նաև այցելությունը այդ պետության տարածք:

4. Կոմիտեի անդամի կամ անդամների կողմից սույն հոդվածի 2-րդ կետին համապատասխան անցկացված քննության արդյունքների քննարկումից հետո Կոմիտեն համապատասխան մասնակից պետությանն է ուղարկում այդ արդյունքները, այնպիսի դիտողությունների կամ առաջարկությունների հետ մեկտեղ, որոնք նպատակահարմար են նկատվում տվյալ իրավիճակում:

5. Կոմիտեի ամբողջ աշխատանքը, որ հիշատակված է սույն հոդվածի 1-4-րդ կետերում, կրում է գաղտնի բնույթ, և այդ գործընթացի բոլոր փուլերում պետք է ձգտել համագործակցել մասնակից պետության հետ: 2-րդ կետի համաձայն անցկացված քննության վերաբերյալ նման աշխատանքի ավարտից հետո Կոմիտեն կարող է, համապատասխան մասնակից պետության հետ խորհրդակցելով, որոշում կայացնել այդ գործի արդյունքների մասին համառոտ հաշվետվությունն իր ամենամյա զեկուցման մեջ ընդգրկելու համար, որը նախապատրաստվում է 24-րդ հոդվածի համաձայն:

ՀՈԴՎԱԾ 21

1. Սույն Կոնվենցիայի մասնակից ամեն մի պետություն, սույն հոդվածի համապատասխան, կարող է ցանկացած ժամանակ հայտարարել, թե ինքը ճանաչում է Կոմիտեի իրավասությունը՝ ստանալու և քննության առնելու մասնակից պետություններից մեկի հայտարարություններին վերաբերող հաղորդագրություններ այն մասին, թե մեկ այլ մասնակից պետությունը չի կատարում սույն Կոնվենցիայով նախատեսված իր պարտավորությունները: Նման հաղորդագրությունները կարող են ընդունվել և քննարկվել սույն հոդվածում շարադրված ընթացակարգի համաձայն միայն այն դեպքում, եթե դրանք ներկայացվել են այն մասնակից պետության կողմից, որը ճանաչել է Կոմիտեի իրավասությունը իր նկատմամբ: Ըստ սույն հոդվածի, Կոմիտեն չի քննարկում հաղորդագրությունները, եթե դրանք վերաբերում են նման հայտարարություն չկատարած մասնակից պետությանը: Սույն հոդվածի համաձայն՝ ստացված հաղորդագրությունները քննարկվում են ըստ հետևյալ ընթացակարգի.

ա) եթե որևէ մասնակից պետություն չի կատարում սույն Կոնվենցիայի դրույթները, ապա նա կարող է գրավոր ձևով հարցը ներկայացնել ի գիտություն նշված մասնակից պետությանը: Հաղորդագրություն ստացած մասնակից պետությունը ներկայացնում է գրավոր բացատրություն կամ որևէ այլ հայտարարագիր այդ հարցի պարզաբանման մասին, որը, որքանով դա հնարավոր է և նպատակահարմար, պետք է մատնանշի տվյալ հարցի առնչությամբ ձեռնարկված, ձեռնարկվող կամ ձեռնարկվելիք ներքին ընթացակարգը և միջոցառումները,

բ) եթե վեց ամսվա ընթացքում սկզբնական հաղորդագրություն ստացող պետության կողմից հարցը չի վճռվել երկու համապատասխան մասնակից պետությունների համար բավարար կերպով, այդ պետություններից ամեն մեկն իրավունք ունի հարցը ներկայացնել Կոմիտե՝ ծանուցելով այդ մասին թե՛ Կոմիտեին և թե՛ մյուս պետությանը,

գ) Կոմիտեն սույն հոդվածի համաձայն իրեն ուղղված հարցը քննարկում է միայն այն բանից հետո, եթե համոզվում է, որ տվյալ դեպքում բոլոր հասանելի ներքին միջոցները կիրառվել են և միջազգային իրավունքի համընդհանուր ճանաչում գտած սկզբունքներին համապատասխան՝ սպառել են իրենց: Այս կանոնը չի գործում այն դեպքերում, երբ այդ միջոցների կիրառումն անարդարացի կերպով ձգձգվում է կամ հազիվ թե արդյունավետ լինի սույն Կոնվենցիայի խախտման գոհ հանդիսացող անձի համար,

դ) ըստ սույն հոդվածի՝ հաղորդագրությունները քննարկելիս Կոմիտեն անցկացնում է փակ նիստեր,

ե) գ ենթակետի դրույթները պահպանելով՝ Կոմիտեն բարի ծառայություն է մատուցում համապատասխան մասնակից պետություններին՝ սույն Կոնվենցիայով նախատեսված պարտավորությունների հարգմամբ հարցի բարիդրացիական լուծման նպատակով: Ուստի, անհրաժեշտության դեպքում, Կոմիտեն կարող է ստեղծել հատուկ համաձայնեցման հանձնաժողով,

զ) սույն հոդվածի համաձայն, Կոմիտեն կարող է իրեն հանձնված հարցի առնչությամբ հրավիրել Բ ենթակետում հիշատակված համապատասխան մասնակից պետություններին, ներկայացնել գործին վերաբերող ցանկացած տեղեկատվություն,

է) Բ ենթակետում հիշատակված համապատասխան մասնակից պետություններն իրավունք ունեն ներկայացված լինել Կոմիտեում հարցի քննարկման ժամանակ և հանդես գալ բանավոր կամ գրավոր դիմումով,

ը) ք ենթակետի համապատասխան ծանուցում ստանալու օրվանից սկսած տասներկու ամսվա ընթացքում Կոմիտեն հաղորդագրություն է ներկայացնում,

- եթե հարցը որոշվում է ե ենթակետի շրջանակներում, ապա Կոմիտեն իր հաղորդագրության մեջ սահմանափակվում է փաստերի և ձեռքբերած որոշման համառոտ շարադրմամբ,

- եթե հարցը չի որոշվել ե ենթակետի դրույթների շրջանակներում, ապա Կոմիտեն իր հաղորդագրության մեջ սահմանափակվում է փաստերի համառոտ շարադրմամբ. համապատասխան մասնակից պետությունների գրավոր դիմումները և ձայնագրված բանավոր հայտարարությունները կցվում են հաղորդագրությանը:

Յուրաքանչյուր հարցի վերաբերյալ հաղորդագրությունն ուղարկվում է համապատասխան մասնակից պետություններին:

2. Սույն հոդվածի դրույթներն ուժի մեջ են մտնում, երբ Կոնվենցիայի հինգ մասնակից պետություն հայտարարություն են կատարում սույն հոդվածի 1-ին կետին համապատասխան: Այդպիսի հայտարարությունները մասնակից պետություններն ի պահ են հանձնում Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարին, որն էլ դրանց օրինակներն առաքում է մնացած մասնակից պետություններին: Հայտարարությունը ցանկացած ժամանակ կարող է ետ վերցվել Գլխավոր քարտուղարի անվամբ ծանուցման միջոցով: Հայտարարության այդպիսի ետ վերցնելը չպետք է վնասի սույն հոդվածին համապատասխան արդեն հաղորդագրության առարկա դարձած որևէ հարցի քննարկմանը: Որևէ մասնակից պետության ոչ մի հետագա հաղորդագրություն չի ընդունվում Գլխավոր քարտուղարի կողմից հայտարարությունը ետ վերցնելու մասին ծանուցումը ստանալուց հետո, քանի դեռ համապատասխան մասնակից պետությունը չի կատարել նոր հայտարարություն:

ՀՈՒՎԱԾ 22

1. Սույն Կոնվենցիայի մասնակից պետությունը կարող է ցանկացած ժամանակ սույն հոդվածի համապատասխան հայտարարել, որ ինքը ճանաչում է Կոմիտեի իրավասությունը՝ ստանալ և քննարկել իր իրավասության շրջանակներում գտնվող անձանց հաղորդագրությունները, ովքեր պնդում են, թե իրենք հանդիսանում են մասնակից պետության կողմից Կոնվենցիայի դրույթների խախտման գոհ, կամ նույնատիպ հաղորդագրություններ, որոնք ստացվում են նրանց անունից: Կոմիտեն չի ընդունում ոչ մի հաղորդագրություն, եթե դա վերաբերում է նման հայտարարություն չկատարած մասնակից պետությանը:

2. Սույն հոդվածի համաձայն, Կոմիտեն չի ընդունում որևէ անանուն կամ սույն Կոնվենցիայի հետ անհամատեղելի կամ, իր կարծիքով, նման հաղորդագրություններ ներկայացնելու իրավունքի չարաշահում պարունակող հաղորդագրություններ:

3. 2-րդ կետի դրույթների հաշվառմամբ, Կոմիտեն սույն հոդվածի համապատասխան իրեն ներկայացրած ամեն մի հաղորդագրության մասին տեղեկացնում է սույն Կոնվենցիայի մասնակից պետությանը: Վեց ամսվա ընթացքում հաղորդագրությունը ստացած պետությունը Կոմիտեին ներկայացնում է գրավոր բացատրություն կամ հայտարարություն, որով ճշտվում են հարցը և այդ պետության համար ընդունելի միջոցառումները:

4. Սույն հոդվածի համապատասխան ստացված հաղորդագրությունները Կոմիտեն քննարկում է այն ամբողջ տեղեկատվության լույսի ներքո, որոնք նրան են ներկայացվել տվյալ անձի կողմից կամ նրա անունից և համապատասխան մասնակից պետությունից:

5. Սույն հոդվածի համաձայն Կոմիտեն չի քննարկում որևէ անձի որևէ հաղորդագրություն, եթե չի համոզվել, որ

ա) այդ հարցը չի քննարկվել և չի քննարկվում միջազգային հետաքննության կամ կարգավորման որևէ այլ ընթացակարգով,

բ) տվյալ անձը սպառել է իրավական պաշտպանության գոյություն ունեցող բոլոր ներքին միջոցները. այս կանոնը չի գործում այն դեպքերում, երբ այդպիսի միջոցների կիրառումն անարդարացիորեն ձգձգվում է կամ հազիվ թե արդյունավետ կերպով օգնի սույն Կոնվենցիայի խախտման գոհ հանդիսացող անձին:

6. Սույն հոդվածով հաղորդագրություններ քննարկելիս Կոմիտեն անցկացնում է փակ նիստեր:

7. Կոմիտեն իր կարծիքն է ներկայացնում համապատասխան մասնակից պետությանը և տվյալ անձին:

8. Սույն հոդվածի դրույթներն ուժի մեջ են մտնում, երբ սույն Կոնվենցիայի հինգ մասնակից պետություն հայտարարություն են անում սույն հոդվածի 1-ին կետի համապատասխան: Նման հայտարարությունները մասնակից պետություններն ի պահ են տալիս Միավորված ազգերի

կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարին, որն էլ դրանց օրինակներն առաքում է մնացած մասնակից պետություններին: Հայտարարությունը ցանկացած ժամանակ կարող է ետ վերցվել Գլխավոր քարտուղարի անվամբ ծանուցագրի միջոցով: Հայտարարության նման ետ վերցնելը չպետք է վնաս հասցնի սույն հոդվածին համապատասխան արդեն հաղորդագրության առարկա դարձած որևէ հարցի քննարկմանը: Որևէ անձի կողմից կամ նրա անունից ուղարկված ոչ մի հետագա հաղորդագրություն սույն հոդվածի համաձայն չի ընդունվում Գլխավոր քարտուղարի կողմից՝ հայտարարությունը ետ վերցնելու մասին ծանուցումն ստանալուց հետո, քանի դեռ համապատասխան մասնակից պետությունը չի կատարել նոր հայտարարություն:

ՀՈՂՎԱԾ 23

Կոմիտեի և հատուկ համաձայնեցման հանձնաժողովների անդամները, ովքեր կարող են նշանակվել 21-րդ հոդվածի 1-ին կետի ե ենթակետի համաձայն, ունեն Միավորված ազգերի կազմակերպության առաջադրանքով գործող փորձագետների արտոնությունների, առավելությունների և անձեռնմխելիության իրավունք, ինչպես նախատեսված է Միավորված ազգերի կազմակերպության արտոնությունների ու անձեռնմխելիության մասին Կոնվենցիայի համապատասխան բաժիններում:

ՀՈՂՎԱԾ 24

Կոմիտեն, սույն Կոնվենցիային համապատասխան, մասնակից պետություններին և Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր ասամբլեային է ներկայացնում իր գործունեության մասին տարեկան զեկույց:

Մ ա ս III.

ՀՈՂՎԱԾ 25

1. Սույն Կոնվենցիան բաց է ստորագրելու բոլոր պետությունների համար:
2. Սույն Կոնվենցիան ենթակա է վավերացման: Վավերացման գրերը ի պահ են տրվում Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարին:

ՀՈՂՎԱԾ 26

Սույն Կոնվենցիան բաց է միանալու բոլոր պետությունների համար: Միացումն իրականացվում է միացման մասին փաստաթուղթը Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարին ի պահ տալու միջոցով:

ՀՈՂՎԱԾ 27

1. Սույն Կոնվենցիան ուժի մեջ է մտնում քսաներորդ վավերացման գիրը կամ միացման մասին փաստաթուղթը Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարին ի պահ տալուց հետո երեսուներորդ օրը:
2. Յուրաքանչյուր պետության համար, որը սույն Կոնվենցիան վավերացնում է կամ միանում է նրան՝ քսաներորդ վավերացման գիրը կամ միացման մասին փաստաթուղթը ի պահ տալուց հետո, սույն Կոնվենցիան ուժի մեջ է մտնում իր սեփական վավերացման գիրը կամ միացման մասին փաստաթուղթն ի պահ տալուց հետո երեսուներորդ օրը:

ՀՈՂՎԱԾ 28

1. Ցանկացած պետություն սույն Կոնվենցիան ստորագրելիս կամ վավերացնելիս կամ նրան միանալիս կարող է հայտարարել, որ ինքը չի ճանաչում Կոմիտեի՝ 20-րդ հոդվածով որոշված իրավասությունը:
2. Սույն հոդվածի 1-ին կետի համապատասխան վերապահում կատարած ցանկացած մասնակից

պետություն կարող է ցանկացած ժամանակ հանել իր վերապահումը՝ այդ մասին ծանուցելով միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարին:

ՀՈՂՎԱԾ 29

1. Սույն Կոնվենցիայի ցանկացած մասնակից պետություն կարող է առաջարկել և Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարին ներկայացնել շտկում: Այնուհետև, Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարը առաջարկված շտկումն ուղարկում է մասնակից պետություններին, խնդրելով հաղորդել իրեն՝ կողմնակից են մասնակից պետությունների կոնֆերանսի հրավիրմանը այդ առաջարկությունը քննարկելու և քվեարկելու նպատակով: Եթե այդպիսի նամակ ուղարկելու օրվանից անցած չորս ամսվա ընթացքում մասնակից պետությունների գեթ մեկ երրորդը արտահայտվում է նմանօրինակ կոնֆերանսի օգտին, Գլխավոր քարտուղարը հրավիրում է կոնֆերանս Միավորված ազգերի կազմակերպության հովանու ներքո: Այդ կոնֆերանսին ներկա և քվեարկությանը մասնակցող մասնակից պետությունների մեծամասնության կողմից ընդունված ցանկացած շտկում Գլխավոր քարտուղարը ներկայացնում է հաստատման բոլոր մասնակից պետություններին:

2. Սույն հոդվածի 1-ին կետի համապատասխան ընդունված շտկումն ուժի մեջ է մտնում այն բանից հետո, երբ սույն Կոնվենցիայի մասնակից պետությունների երկու երրորդը Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարին ծանուցում է իրենց օրենսդրական ընթացակարգի համաձայն սլյալ շտկումն ընդունելու մասին:

3. Երբ շտկումներն ուժի մեջ են մտնում, դրանք պարտադիր են դառնում այն մասնակից պետությունների համար, որոնք դրանք ընդունել են, իսկ մյուս մասնակից պետությունների համար պարտադիր են մնում սույն Կոնվենցիայի այն դրույթներն ու նախորդ ցանկացած շտկումները, որոնք իրենք ընդունել են:

ՀՈՂՎԱԾ 30

1. Երկու կամ ավելի մասնակից պետությունների միջև սույն Կոնվենցիայի մեկնաբանման կամ կիրառման հարցում ցանկացած վեճ, որը հնարավոր չէ կարգավորել բանակցությունների միջոցով, նրանցից մեկի խնդրանքով տրվում է արբիտրաժ: Եթե արբիտրաժի մասին խնդրանքը հանձնելու օրվանից վեց ամսվա ընթացքում կողմերն ի վիճակի չեն համաձայնության գալ արբիտրաժի կազմակերպման հարցում, ցանկացած կողմի խնդրանքով վեճը կարող է փոխանցվել Միջազգային դատարան՝ դատարանի ստատուսի համաձայն:

2. Յուրաքանչյուր պետություն սույն Կոնվենցիան ստորագրելիս կամ վավերացնելիս կամ նրան միանալիս կարող է հայտարարել, որ ինքն իրեն կապված չի համարում սույն հոդվածի 1-ին կետի դրույթներով: Մյուս մասնակից պետությունները սույն հոդվածի 1-ին դրույթներով ևս կապված չեն լինի նման վերապահում կատարած ցանկացած մասնակից պետության հետ:

3. Որևէ մասնակից պետություն, որն արել է վերապահում սույն հոդվածի 2-րդ կետի համապատասխան, ցանկացած ժամանակ կարող է հանել իր վերապահումը, այդ մասին ծանուցելով Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարին:

ՀՈՂՎԱԾ 31

1. Ցանկացած մասնակից պետություն կարող է չեղյալ հայտարարել սույն Կոնվենցիան՝ Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարին ուղղված գրավոր ծանուցման միջոցով: Չեղյալությունն ուժի մեջ է մտնում Գլխավոր քարտուղարի կողմից ծանուցումն ստանալու օրվանից մեկ տարի անց:

2. Այդպիսի չեղյալ հայտարարելը մասնակից պետությանը չի ազատում սույն Կոնվենցիայի գծով իր պարտավորություններից՝ ցանկացած գործողության կամ թերացման հարցում, որը կատարվել է չեղյալությունն ուժի մեջ մտնելուց առաջ, և չեղյալ հայտարարելը երբեք չի վնասում այն հարցի քննարկումը շարունակելուն, որ արդեն քննարկվել է Կոմիտեում մինչև չեղյալությունն ուժի մեջ մտնելը:

3. Որևէ մասնակից պետության համար չեղյալությունն ուժի մեջ մտնելուց հետո Կոմիտեն չի սկսում սլյալ պետությանը վերաբերող նոր հարցերի քննարկում:

ՀՈՂՎԱԾ 32

Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարը Միավորված ազգերի կազմակերպության բոլոր անդամ պետություններին և սույն Կոնվենցիան ստորագրած կամ նրան միացած բոլոր պետություններին տեղեկացնում է

- ա) ստորագրման, վավերացման և միացման մասին՝ 25-րդ և 26-րդ հոդվածների համապատասխան,
- բ) սույն Կոնվենցիան 27-րդ հոդվածի համաձայն ուժի մեջ մտնելու և ցանկացած շտկում ըստ 29-րդ հոդվածի ուժի մեջ մտնելու մասին,
- գ) չեղյալ հայտարարությունների մասին 31-րդ հոդվածի համապատասխան:

ՀՈՂՎԱԾ 33

1. Սույն Կոնվենցիան, որի անգլերեն, արաբերեն, իսպաներեն, չինարեն, ռուսերեն և ֆրանսերեն տեքստերը հավասարապես բնագրային են, ի պահ է տրվում Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարին:

2. Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարը սույն Կոնվենցիայի վավերացված օրինակներն առաքում է բոլոր պետություններին:

57. E/CN.4/1984/72

58. Բանաձև 217 Ա (III)

59. Տես բանաձև 2200 Ա (XXI)

60. Բանաձև 3452 (XXX)

61. Բանաձև 22 Ա (I)